

aardrijkskunde CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examiner. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examiner past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examiner ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;

- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
  - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.
- NB2 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.
Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:
- NB
- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
  - b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examen bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 64 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

De Nederlanders en hun vakantiebestemmingen

---

1 D

2 D

3 **maximumscore 1**
horizonvervuiling / visuele vervuiling

Opmerking
Ook goed gerekend mag worden: betonkust.

4 **maximumscore 1**
1 = a
2 = c
3 = b

Opmerking
Alleen als alle antwoorden juist zijn mag het scorepunt worden toegekend.

5 C

6 **maximumscore 1**
Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn:
– ontbossing / te veel boskap
– te intensief gebruik / verdwijnen van begroeiing

7 **maximumscore 1**
Uit het antwoord moet blijken dat Finland, Zweden en Nederland welvarender zijn dan Roemenië en Hongarije.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste oorzaak zijn:

- In Egypte is het (door de zuidelijkere ligging) in de zomer voor veel mensen te heet, terwijl veel mensen de temperatuur in Spanje wel aangenaam vinden / Spanje ligt noordelijker dan Egypte waardoor het in Spanje in de zomer minder heet is dan in Egypte.
- In Egypte is het (door de zuidelijkere ligging) in de winter warmer dan in Spanje.

9 maximumscore 2

a = 4

b = 3

c = 1

d = 2

indien vier antwoorden juist

2

indien drie of twee antwoorden juist

1

indien één antwoord juist

0

10 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden zijn:

- dan is het er zomer / minder koud
- het is er dan licht
- er is dan minder pakijns

11 B

12 maximumscore 2

Voorbeelden van positieve effecten zijn twee van de volgende:

- minder luchtvervuiling (auto's gaan op de trein)
- minder geluidsoverlast
- er hoeven minder extra wegen te worden aangelegd (door minder drukte op de wegen)

per juist antwoord

1

13 maximumscore 1

211,25 kilometer

Opmerking

Een antwoord tussen 195 en 230 kilometer mag worden goed gerekend.

14 B

Vraag	Antwoord	Scores
15	maximumscore 2 a = (klimaatgrafiek) 2 b = (klimaatgrafiek) 1 c = (klimaatgrafiek) 3 d = (klimaatgrafiek) 4	
	indien vier antwoorden juist	2
	indien drie of twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0
16	maximumscore 2 1 = juist 2 = onjuist 3 = onjuist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien één antwoord juist	0
17	C	
18	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de uitstoot door het vervoermiddel weliswaar hoger is, maar over meer dagen wordt verdeeld (en daardoor gemiddeld lager uitkomt per dag).	
19	maximumscore 2 A = strand en water(sport) B = cultuur en grote stad C = bos en natuur	
	indien zes legendawoorden juist	2
	indien vijf of vier legendawoorden juist	1
	indien drie of minder legendawoorden juist	0
20	C	
21	maximumscore 2 • Marieke heeft gelijk • 03.00 uur	
		1
		1

Opmerking

De kandidaat moet de berekening kunnen uitvoeren en de correcte tijd noemen. Een antwoord als 'het is er 5 uur vroeger' mag niet worden goed gerekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

22 maximumscore 2

De weergegevens onder 1 zijn van Margarita.

Voorbeelden van juiste gegevens zijn twee van de volgende:

- temperatuur
- ligging
- daglichtlengte

Opmerking

Alleen bij de juiste combinatie van cijfer en argumenten de scorepunten toekennen.

23 maximumscore 2

- Voorbeelden van een argument vóór deze opvatting zijn: 1
  - minder vliegbewegingen nodig / meer passagiers in één vliegtuig
  - minder brandstofverbruik per persoon

- Voorbeeld van een argument tegen deze opvatting is: 1
Vliegen blijft (ten opzichte van andere vervoersvormen) erg vervuilend.

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

---

24 C

25 maximumscore 2

- gemengde rivier 1
- Uit het antwoord moet blijken dat de Po in het voorjaar **zowel** smeltwater uit de bergen **als** regenwater te verwerken krijgt 1

26 B

27 D

28 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de bodem / de grond op Texel al redelijk verzilt is.

29 D

30 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument zijn:

- Bundanoon ligt op de kaart in een gebied waar een zeer groot tot extreem watertekort is.
- De inwoners van Bundanoon zijn bang dat de drankenproducent het watertekort vergroot.

Vraag	Antwoord	Scores
<p>31 maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist tegenargument zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Grondwater dat gewonnen wordt uit de diepe ondergrond wordt weer aangevuld met regenwater / grondwater van elders. – Dit is een momentopname. Andere (delen van de) jaren hebben minder / geen neerslagtekort. 		
<p>32 maximumscore 2</p> <p>Voorbeelden van juiste antwoorden zijn twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bij de productie van plastic flessen komen schadelijke stoffen vrij, die het milieu verontreinigen. – Plastic wordt niet afgebroken en blijft in het milieu aanwezig. – Plastic flessen eindigen vaak als zwerfvuil. – De productie van plastic flessen vraagt veel grondstoffen. 		
	per juist antwoord	1
<p>33 maximumscore 1</p> <p>Aan de Franse kust / in Le Havre is een veel groter verschil tussen eb en vloed / hoogwater en laagwater dan aan de Duitse kust / in Hamburg.</p>		
<p>34 maximumscore 1</p> <p>Voorbeelden van een juist antwoord zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De eb- en vloedbeweging is er altijd / de wind waait niet altijd. – Getijdencentrales veroorzaken minder horizonvervuiling dan windmolens. 		
<p>35 maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een voorbeeld van een argument waardoor kernenergie kan worden gezien als duurzaam is: 	Er worden bij de opwekking van stroom geen broeikasgassen uitgestoten.	1
<ul style="list-style-type: none"> • Voorbeelden van een argument waarom kernenergie niet duurzaam is zijn: – De grondstof voor kernenergie (uranium) kan opraken. – Bij kernenergie blijft een radioactieve reststof over die schadelijk kan zijn voor het milieu. 		1
<p>36 B</p>		
<p>37 maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • letter D 		1
<ul style="list-style-type: none"> • Uit het antwoord moet blijken dat bij letter D water gedurende lange tijd wordt vastgehouden in de vorm van ijs 		1

Vraag	Antwoord	Scores
38	<p>maximumscore 1 Uitspraak 3 is onjuist. De waterkringloop zorgt ervoor dat er altijd zoet water beschikbaar is / door verdamping van zeewater ontstaat steeds weer nieuw zoet water.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als beide deelantwoorden juist zijn het scorepunt toekennen.</i></p>	
39	<p>maximumscore 1 waterscheiding</p>	
40	<p>maximumscore 2 Voorbeelden van juiste redenen zijn twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Infiltratie zorgt voor een voorzuivering van het drinkwater. – Infiltratie gaat verzilting / opdringend zout water tegen. – Door infiltratie wordt verdroging van de duinen tegengegaan. – Door infiltratie wordt de zoetwaterbel aangevuld en daardoor komt de drinkwatervoorziening van Noord- en Zuid-Holland niet in gevaar. <p>per juist antwoord</p>	1
41	<p>maximumscore 1 Voorbeelden van een juist gevolg zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – minder infiltratie van regenwater / verdroging in het gebied – meer afstroom over land 	
42	<p>D</p>	
43	<p>maximumscore 1 Voorbeelden van een juiste menselijke oorzaak zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – intensievere landbouw – irrigatie van landbouwgrond – toename wateronttrekking door toegenomen bevolking langs de oevers van het meer – aanleg van dammen 	
44	<p>maximumscore 1 Niger en Nigeria Deze landen zijn het meest benadeeld doordat het meer daar compleet verdwenen is.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen bij de juiste combinatie van landen en argument het scorepunt toekennen.</i></p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

45 maximumscore 1

letter A

Hier is het grondwater brak en dus niet geschikt voor drinkwater.

Opmerking

Alleen bij de juiste combinatie van letter en argument het scorepunt toekennen.

46 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn twee van de volgende:

- aanvulling door neerslag
- aanvulling door ondergrondse aanvoer van grondwater van elders
- aanvulling door rivierinfiltratie

per juist antwoord

1

47 maximumscore 1

Water dat gebruikt wordt voor de productie van exportgewassen komt niet ten goede aan het land zelf / maakt dat verdroging in het herkomstland verergert.

48 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste reden zijn:

- China heeft veel (vervuilende) (maak)industrie.
- China zit (nog) in de fase van hoge economische groei / toenemende welvaart bij de inwoners (en dat zal meer vervuiling tot gevolg hebben).
- Minder uitstoot zou minder welvaart kunnen betekenen.
- China gebruikt nog veel fossiele brandstoffen die veel broeikasgassen uitstoten.

49 maximumscore 2

1 = niet

2 = wel

3 = wel

4 = niet

indien vier antwoorden juist

2

indien drie of twee antwoorden juist

1

indien één antwoord juist

0

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

bron 1	CBS, Den Haag / Heerlen, 29-09-2011
bron 2	vrij naar: NBTC Kerncijfers vakanties van Nederland, 2010
bron 3	www.prikbord.es
bron 4	eigen archief, Cito
bron 5	www.hln.be
bron 6	Europese Commissie
bron 7	ContinuVakantieOnderzoek
bron 8, 9	vrij naar: www.kras.nl
bron 10	tekst: http://bergwijzer.nl ; kaart: vrij naar: www.stepmap.de
bron 11	vrij naar: NBTC / NIPO Research
bron 12	vrij naar: http://www.klimadiagramme.de
bron 13	ContinuVakantieOnderzoek
bron 14	CVO, 2010 (CSTT / NRIT Onderzoek)
bron 15	vrij naar: De Basis Bosatlas, 60e editie
bron 16	vrij naar: De Grote Bosatlas, 53e editie
bron 17	eigen archief, Cito
bron 18	foto: en.wikipedia.org ; tekst vrij naar: AD, 15-07-2010
bron 19	vrij naar: De Grote Bosatlas, 53e editie
bron 20	www.kmi.be
bron 21	www.vakantie.nl
bron 22	www.nos.nl
bron 23, 24	vrij naar: De Grote Bosatlas
bron 25	kevinenfrederik.wordpress.com
bron 26	vrij naar: Commonwealth of Australia 2008, Australian Bureau of Meteorology
bron 27	goednieuwskrant.skynetblogs.be
bron 28	nl.windfinder.com
bron 29, 30	eigen archief, Cito
bron 31, 32	De Bosatlas van Nederland Waterland
bron 33	www.hetutrechtsarchief.nl
bron 34	vrij naar: Philippe Rekacewicz, UNEP / GRID-Arendal
bron 35	vrij naar: De Bosatlas van Ondergronds Nederland
bron 36	eetschrijven.blogspot.com
bron 37	foto: vrij naar: Reuters, tekst: de Volkskrant, 21-11-2011